

NEA HUND

N R . 3

O K T O B E R

1 9 8 7

A R G A N G

5

Leif Ivar Reitan presenterer Irsk Ulvehund på side 13.

Stig har ORDET

Ja, så har vi greid det igjen. Årets store sommerarrangement er gjennomført med mange klubbmedlemmer som både arrangører og deltakere. Flere hunder fra Selbu gjorde seg også denne gangen positivt bemerket - både under karaktertesten, valpeskuet og lydighetsprøvene.

Hvor står vi så

Jo, av ting som er i farta kan jeg fort nevne høstens dressurkurs, håndikapkjøring, jubileumslotteri og jubileumsfesten.

Og så kom vinteren (tror vi).

ALLE, nei, DE FLESTE, nei, MANGE, nei, NOEN FÅ (???) av medlemmene har nå i lang tid drevet bevisste forberedelser til vinterens aktiviteter på hundesfronten. Barnmarkstrøining synes å være nødvendig for både 2- og 4-bente. Ambisjonene vokser jo gjerne proposjonalt med antall kilometre og treningsøkter der i gården. SUPERT. Disse hundesierne har klart å kombinere idrett, hundehold og friluftsopplevelser - og ikke minst - de setter seg konkrete mål som de jobber mot innenfor sitt felt.

I likhet med andre klubber opplever også STBK. en stadig større spræddning i hvilke raser som deltar på dressurkursene. I vår hadde vi også med en flott blandingshund - med en ivrig eier. Målet var å klare kravet til appellmarkedet. Med trenings og et klart mål viste dette seg ikke å by på noen problemer - for hverken hund eller fører.

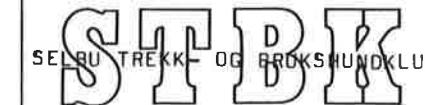
Slik kan jeg fortsette å ramse opp mulige målsettinger for alle hundesiere - enten man er litt av jakt- utstilling-, bruks- eller trekkhundbassilen.

Jeg er ingen lege, men det føresvelver meg at enkelte synes å være enten vaksinert eller naturlig immun mot disse basillene. "Nei, hunden har det vel bra den"? Undersøkelser viser derimot at alt for mange hunder faktisk sover bort livet sitt.

Konkretiser MÅLET allerede nå. Etter 5 år som klubbens formann har jeg enda ikke deltatt i Sylanlopet. (Det er jo en skam).

Tar du imot utfordringen? Kanskje treffes vi i turklassen til vinteren????

hilsen *Stig*

SELBU TREKK- OG BRUKSHUNDKLUBB
Leder Stig Meier Berg
Sekretær Else May Engen
Kasserer Berit Elverum Hoem

BRUKSHUNDKOMITE

Gunda Olden
Unni Mosleth
Bjørn Wagnild
KJell Dahl

STØTTEKOMITE
Dagfrid Uthus
Anita Græsli
Aslaug Dahl
Berit Ofstad

TREKKHUNDKOMITE

Torgeir Sletner
Geir Johnsen
Gunnar H. Guldseth
Leif Idar Græsli

UTSTILLINGSKOMITE

Åge Revdal
Eva Ottem
Sølví Andersen
Bodil Olsen

Medlemskontingent pr. kalenderår:

Familie: kr. 100.-
Hovedmedlem: kr. 75.-
Unghundsmedlem: kr. 40.-
Støttemedlem: kr. 40.-
Postgirokonto 2 09 45 55
Bankgirokonto 4285 07 90234

Organ for Selbu Trekk- og Brukshundklubb.
Utkommer 4 ganger pr. år.
Abonnement oppnås ved å tegne støttemedlemskap i S.T.B.K.

Redaksjon og layout:
Else May Engen, Gunda Olden,
Turid Meyer, Bjørn Wagnild.

* Nye frister for innlevering av stoff til medlemsbladet vårt (som vi håper det blir mye av)!

For junibladet:
frist 5. mai
For septemberbladet:
frist 25. august
For desemberbladet :
frist 3.november

Innhold:

- s. 2 Stig har ordet
- s. 5 Småplukk
- s. 6 Hundehjerte
- s.13 Irsk Ulvehund
- s.15 Info
- s.16 Aktiviteter i STBK
- s.19 Småvilt i høstfjellet
- s.23 Førstehjelp
- s.24 Pst!Pst!
- s.26 Apropos Hundedagene
- s.29 Fritt fram
- s.30 Folkehøgskole med hundekjøring på timeplanen

MURMESTER EYSTEIN RØSET

7580 SELBU

Tlf. (07) 81 75 10

Aut. Entreprenør
kl. A - B - C1 OG D1

STÅL/BETONG/TRE
MUR/PUSS
KONSULENTARBEIDER

Helge Røset tlf. (07) 81 75 28
Eystein Røset » (07) 81 71 45
Ove Røset » (07) 81 71 45

Bankforb.: Selbu Sparebank
Bankgiro: 4285.05.00309
Postgiro: 3 16 20 54

Sma Plukk

En hunds 11 bønner
til sitt menneske

1. Mitt liv varer kun 10 til 12 år, enhver adskillelse fra deg betyr sorg for meg, tenk på det før du anskaffer meg.
2. Gi meg tid til å forstå hva det er du forlanger av meg.
3. Gjør meg tillitsfull — det er hele mitt liv.
4. Vær ikke sint på meg lenge av gangen, og lutt meg ikke inn som straff.
5. Du har ditt arbeide, dine venner — jeg har bare deg.
6. Før du slår meg, så tenk på at mine kjever med lettethet kan knuse din hånd, men jeg gjør ikke bruk av min makt.
7. Når du er irritert på meg, fordi du selv har det travelt, så tenk på at jeg kanskje har vondt i magen, kanskje lå jeg for lengt i solen, kanskje er jeg bare trett og lei av den grunn.
8. Ta deg av meg når jeg blir gammel — også du blir gammel en dag.
9. Vær alltid hos meg når jeg har det vondt, alt blir lettere for meg fordi jeg har deg.
10. Vet du at jeg aldri glemmer hvordan du er mot meg???

Vitaminer og mineraler i skuddet
også for hunder:

Skadelig med for stort kosttilskudd

Vitaminer, og ikke å forglemme også mineraler, er i skuddet for tiden blant helseinteresserte nordmenn. Og at det er viktig for kroppen vår er naturligvis nattig, men alt kan overdrives. Det gjelder i høyeste grad også for våre hunder. Mange tror tydeligvis at mye er bedre og tilsetter kosten store mengder vitaminer og mineraler. Men dette er helt misforstått, og kan i verste fall føre til en permanent skade av dyrets helse.

Det er forsker Ian Burrows ved «Waltham Center for Pet Nutrition» i England som fortalte dette i et foredrag ved konferansen «Dyr og mennesker i fokus», som fant sted ved Universitetet i Oslo 4. og 5. oktober.

Dersom man forer hunden med et fullkostfor av anerkjent kvalitet, er det ikke nødvendig med noe ekstra til-

skudd. Som for alle dyr trenger hunder en balansert diett for å opprettholde god helse. Et for stort tilskudd av vitaminer og mineraler vil ikke medføre noen superhelse, økt vitalitet, økt forplantningsevne eller magisk beskyttelse mot sykdommer. I beste fall er store tilskudd av vitaminer og mineraler økonomisk løsning, og i verste fall direkte skadelig.

Burrows tar likevel forbehold om tilsetning i tilfeller der hunden mangler evne til på en normal måte å gjøre seg nytte av visse næringsstoffer, der man ikke bruker fullkostfor som anbefalt av produsent, eller benytter hjemmelagde dietter som ikke er i balanse. Men bortsett fra disse tilfellene er det ingen grunn til å engste seg for at hundene ikke får de vitaminer og mineraler de har behov for, hevdet Ian Burrows.

— Hvorfor kjøpte du ikke heller en hund eller en katt?

Går vi alle over streken?

Etter en titt i loven om dyrevern av 20.12.74, kan man lure på om ikke noen og enhver kunne vært anmeldt for sitt hundehold.

Jeg gjengir følgende;
Paragraf 11 — Det er forbode:

- 1) å driva dyr for hardt,
- 2) å føre dyr bundne til motorkjøretøy, traktor og snøscooter medrekna, på slik vis at dyret kjem i fare for å lida vondt.
- 5) å halde hund varig bunden, slik at den får stuttare line enn 10 meter.

E.S.

LEDEREN LEDER.

Hunder er aktive dyr. I vilt tilstand er de i bevegelse det meste av døgnet. De tilbringer mange timer på vandring etter byttedyr og arbeider hardt med sporing og søk. De speider, snuser og lytter, lister, kryper og går rundt byttet for å komme i posisjon med vinden mot seg. Plutselig setter de avgårde i full fart mot det tiltalte byttet. Kanskje blir det en stri kamp før det hele er over.

Hvor ofte har man ikke betraktet sin egen hund og undret seg over om dette eksemplaret virkelig kan nedstamme fra slike aktive forfedre. For noe så rolig og avkoblet, iblant på grensen til "helsløv", skal man lete lenge etter.

Jo, det har sin høyst naturlige forklaring. Hundens følger trolig sine naturlige instinkter og i disse inngår også denne måten å oppføre seg på. Før vi går over til å se litt nærmere på dette, kan det være greit å skissere en situasjon.

VALPEN

Som du sikkert har oppdaget er valpen full av energi og virketrang. Dersom man for en kort stund overlater valpen til seg selv, er det stor fare for at noe er revet ned, tygget i stykker, veltet eller på annen måte omdannet til det uøjenkjenelige.

Det er slik det skal være. Samme fenomen, men i en mere naturlig sammenheng, ser vi ved å betrakte valper hos ville hundedyr. Det inngår det i oppdragelsen, at valpene skal undersøke, oppdage, prøve, teste og på alle mulige måter utforske omgivelsene sine. Det er slik de får erfaringer og lærer seg hva omgivelsene har å by på - av både farlige og ufarlige ting.

I naturen har valpene en kort "skoletid". Det gjelder å utnytte den maksimalt. Derfor er valpene prop full av initiativ og rare påfunn. De har lyst på det meste. En fugl som hopper på marka - den må undersøkes. En frosk rører seg i graset - den smyger valpen seg innpå. En brummende lyd, en surrende tone, en bevegelse, en lukt - alt er spennende og må undersøkes. Allerede etter noen få måneder vet valpen mye om det som er viktig å kunne om naturmiljøet.

Dette er presis hva våre valper gjør. De utforsker og undersøker. Det er en skoleform de har med seg fra den ville tiden. Det viktigste for valpen er å skaffe seg erfaringer om sitt miljø. Valpens sovnrytme er ikke særlig avhengig av de andre flokkmedlemmene sovetider. Den lille valpen våkner når den er utsovet og sover når den er trøtt. Det gjør at man aldri kan være helt sikker på når valpen er vaken og "på jakt etter erfaringer". Hvilet i vart menneskelige miljø betyr at den biter i stykker ting og steller til "krøll".

UNGHUNDEN

Allerede når hunden gradvis forlater valpestadiet og beveger seg over i unghundperioden, ser man hvordan de værste valpfaktene begynner å forsvinne. Familien sukker av lettelse. Den besværlige valpealderen finnes nå bare igjen i form av noen ødelagte tapetremser, en oppspist matte og et visst antall merkbar beskjedne sko. Bare minner. Unghunden har fatt en viss verdighet som skiller den fra valpen. Unghunden slapper mere av og begynner å fa en bra oppførsel inne. Ute har den derimot begynt å bli litt tøffere.

Selv dette mønsteret kjennen man igjen fra beskrivelser av f.eks. unge ulver. Men der brukes ikke energien sa mye til å tøffe seg, men heller til å forsøke å lære seg jaktens finesser.

DEN VOKSNE

Så går enda noen måneder. Familien begynner nå å bli svært fornøyd med hunden sin. Den har roet seg betydelig siden den var liten. Framfor alt inne. Ofte merker man knaot at det finnes en hund i huset. Ute begynner den derimot å bli litt besværlig. Hopper på folk, følger etter harespor, hører ikke etter når man roper, kramler med andre hunder og jager en og annen mosjonist.

Dette mønsteret er tydelig også hos andre hundedyr. De ser ut til å bli roligere og kanaliserer energien sin til ting som er viktig for flokken - slik som f.eks. jaktadferd.

AVSLAPPING ELLER PASSIVITET ?

Det er slik det skal være. At være hunder blir tøffere og ikke hører når vi roper på dem - beror for en stor del på at vi ikke kjerner til denne utviklingen. Hundene blir ikke roligere. Det virker bare slik. De blir passive. De skal ikke lenger sette igang ting på eget initiativ. Forfedrenes regler sitter hardt og forteller dem at de nå tilhører en flokk. Som voksne medlemmer i denne flokken skal de hjelpe til med samordningen.

Dyrene i en ulveflokk samkjøres mer og mer jo elore de blir. De begynner å gjøre som lederen. Når denne stopper opp og legger seg - da gjør de andre det også. Når ledern sover, sover de. Når lederen yakner, yakner de. Når ledern rører på seg, følger de etter. Plutselig har den tidligere så uorganiserte familiegruppen blitt en flokk. De samkjøres - og på denne måten blir de svært effektive i forhold til beskyttelse og matinnsamling.

En flokk hvor en gjør en ting og en annen noe annet, kommer ikke til å fungere. En ulv springer omkring og maser seg ut, en sover, to er på jakt, noen ligger og hviler. Ingen flokk kan fungere på denne måten. Alle skal være trøtte samtidig. Alle skal ha like mye energi samtidig. Ingen får hindre framdriften til

de andre. Derfor må de bli passive - de adlyder og stiller sin energi til lederparets disposisjon. Lar m.e.o. lederne ta initiativ til ulike handlinger. Individene i flokken utvikler en stor grad av lik adferd hvor alle enten hviler sammen eller er aktive sammen. Dette er naturens måte å få mest mulig effektivitet ut av en gruppe.

HJEMMEHUNDEN

Akkurat slik gjør også våre hunder hjemme når de er blitt voksne. Når vi hviler, hviler de. Når vi reiser oss opp fra sofaen og går ut på kjøkkenet - gjør de det samme. De lever som deres forfedre gjorde før flere tusen år siden. Deres tilpassing til menneskeflokkene er opprinnelig og total.

Men vi er ikke ulver. Vi lever ikke under forhold som en ulveflokk er nødt til. Vi kommer til å forholde oss galt til våre hunders passivitet. I naturen fungerer dette bra, men ikke hos oss. Vi kommer nemlig til å synes at det er bra at hunden er passiv inne og vi kommer til å oppmuntre denne passiviteten. Til slutt har vi fått en hund som tilbringer det meste av sin tid - sovende. Og vi kommer til å kalle den "en fin hund" - der "fin" står for at hunden sover. Desverre tilbringer hunden det meste av døgnet innendørs.. Altså kommer den til å sove det meste av tiden. Det hadde ikke naturen regnet med.

Det er dermed ikke noe vanskelig å forestille seg at hunden blir vanskelig å ha med å gjøre når den da kommer ut. Overskuddsenergien, som den nå har ladet opp skal jo leves ut - gjerne alt på en gang. Det er derfor den følger harespor, bråker med andre hunder og hopper på folk. Det er derfor hunden ikke hører etter og adlyder. Alt den gjør overdrives for å få energien ut av kroppen.

Dermed begynner vi å oppfatte hunden som svært arbeidssom å ha med seg ut. Turen blir gjerne kortere og kortere - og slik kommer vi gjerne inn i en vond sirkel, som lett kan slutte med at hunden blir avlivet. Den har blitt en problemhund.

MANGE HUNDER SOVER BORT SITT LIV

I 1977 gjorde jeg en undersøkelse som klart viste at mange hunder lider av overskuddsenergi og at dette ofte leder til problemer. Jeg registrerte hvor mange timer pr. døgn et større antall hunder hvilte og om de hadde noen problemer. Jeg fikk følgende resultat. Jeg kunne dele inn materialet i 3 grupper - i forhold til hvor lenge de hvilte pr. døgn.

HVILE

maks 18 t	18 - 20 t	minst 20 t	
34%	27%	39%	av hundeeierne
47%	75%	82%	problemer

Nesten 40 % av hundene hviler minst 20 t.pr. døgn. De har et liv som på det meste består av et døgn på 4 timer. 82 % av disse hundene hadde problemer - hvorav de fleste store problemer. I den aktive gruppen hadde bare 47 % problemer, hvorav de fleste ikke var store.

Jo mere en hund hviler, desto mere overskuddsenergi har den. Vanskeligere enn dette er det ikke.

DEN GAMLE HUNDEN

Jo eldre hunden blir, desto smartere ser den ut til å bli. Eldre hunder, som kanskje har tilpasset seg en stille hjemmesituasjon, der søvnen er en regel og vakenhet er unntaket, gjør følgende. En slik hund vil nemlig ikke sove med ett øye og ett øye apent. Tiden vil da gå alt for langsomt. Sover den dypere går jo tida tross alt litt fortare. For å kunne utnytte denne dype søvnen legger hunden seg derfor på slike steder familiemedlemmene må passere. Dørappninger egner seg ypperlig. De legger seg rett i veien, for da snubler man gjerne over dem, slik at de våkner av sin dype sövn.

AKTIVISERING

Da jeg gjennom min undersøkelse fant slike skremmende resultater, gjorde jeg et eksperiment. I stedet for direkte å trenere bort de problemene de hadde, ble hunden aktivisert. Resultatet ble oppsiktsvekkende. En del hunder trengte ikke noen annen trening - kun aktivisering.

Hvalper til salgs

SLOVAKISK KUVASZ/Den store hvite gjeter-/brukshunden fra Tatrafjellene.

KENNEL BÅRVAS
GUNDA OLDEN ☎ 07 - 81 83 42

HUND OG HUND

Mange hundeeiere har forsøkt å løse hundens selskaps- og aktiviseringsbehov ved å ha 2 eller flere hunder. Hundene gir hverandre både selskap og en viss grad av aktivitet. Mange har derimot erfart at det er både og med hundenes evne til å aktivisere hverandre.

Hunder er nemlig så tilpassningsdyktige og avhengig av mennesker til å aktivisere seg, at dersom man forlater 2 hunder alene hjemme, vil de ganske fort legge seg å sove - mens de venter på at eiere skal komme hjem å sette litt fart på tilværelsen. Plutselig har man 2 stk. understimulerte hunder - i stedet for 1.

ADFERDSOBSERVASJON

I faget "adferdsobservasjon" ved Stora Sofielunds Hundskola, ble det utført følgende eksperiment som kanskje belvser hundenes avhengighet av sin menneske-leder.

I 1 time observerte man en riesenschnauzerhan (3 år) og en

dobermannhund (1 år). De ble sluppet inn i en 500 m² stor luftegard og ble overlatt til seg selv. De ble observer gjennom et vindu hvorfra antall initiativ til kontakt mellom hundene ble registrert. I løpet av den første halvtimen var de helt alene. I hele denne tiden ble det ikke registrert en eneste kontakt. De gikk bare rundt og snuste hver for seg. Det sa ut som om hundene direkte kjedet seg.

Etter en halv time ble to personer som hundene kjente litt fra før bedt om å gå inn i hundegården. Dette var hverken eiere eller trenere. Antall kontakter mellom hundene i de neste 15 minuttene ble da 2 stk. Etter ca 45 minutter gikk eiere og respektive trenere inn til hundene. Da økte kontakten mellom hundene til 13 i løpet av de siste 15 minuttene.

Alene greide de ikke å komme i gang. Da eiere og trenere dukket opp ble det straks mere moro.

HUND OG KATT

Mange mennesker har både hund og katt sammen. De kan fortelle om både selskap og stimulering som ofte overstiger det 2 hunder kan gi hverandre. En katt har stor evne til å få fart i en hund dersom den først finner på det.

Dette tror jeg kan ha sammenheng med at katter ikke er så avhengig av menneskenes selskap - slik som hunder. Som enslig jeger avgjør jo katten selv når det er på tide å ryre på seg. Som flokkjeger er hunden derimot avhengig av at flokkameratene tar initiativ til dagens aktiviteter. Dersom man har både hund og katt, ser man som oftest at det er katten som tar initiativ til lek. Hunden er skapt til å vente på at noen andre gjør noe. Katten er programert til å gjøre noe selv - uavhengig av andre.

Det er akkurat denne kombinasjonen som kan være ganske givende. Når katten har sovet en stund føler den seg uthvilt og full av aktivitetslyst. Den ser hunden, som ligger og sover på matta under bordet, mens den venter på eieren.

Snart hopper katten ned på gulvet, lander mykt foran hundenesen, som straks begynner å supe inn lukten av det som snart skal skje. De svønne øynene apnes sakte mens halen gjør et par bedagelige dask i gulvet.

Der står katten foran hunden og oppfordrer til lek.. "Den derre katten iqjen" tenker hunden, og sovner iqjen. Katten, som akkurat nå vil ha litt fart på tilværelsen, sikter seg inn på hundens hale - som rører seg så lett, så lett. Det er ikke noen hale lenger, men en rotte. Sma, sma rykninger i "rotta" far katta til å gå ned i angrepssposisjon. "ANGREP". Katten kaster seg over "rotta". Hunden slenger seg rundt for å forsøre halen, sin egen stolthet, mot et så simpelt angrep. Katta avverger utfallet

ved å hoppe til side. Hunden oppfatter raskt kattens lekeinvitasjon og begynner å våkne fra alvor. Katta, som nå har kommet i sagnet setter nå opp farten og leken er i gang - til begges fornøyelse.

Det som nå har hendt mellom disse gode vennene er det lille spesielle, som ikke bør mangle i hundenes hverdag. Nærlig å bli vekt til slike opplevelser. Leke litt, kjenne samhørighet, oppleve selskap, arbeide litt, lete etter kompisene, og la nesen og hjernecellene bli litt trøtte. Få et avbrudd i rutinene. Ikke noe å forundre seg over at disse to kan være de beste venner.

HVILKE AKTIVITETER

Ved å studere littatur som beskrev ulvenes ulike typer av aktiviteter, kunne jeg snart sette opp ei liste over de aktivitetene hunder synes å kunne ha utbytte av.

Ulvene er mye på farten - mest i trav - som om hver galoppstrekning kommer til å trøtte dem ut - slik at ting går galt i en plutselig jakt situasjon. Det virker som om den næringen de fikk i seg ved siste måltid ikke skal gå til spille ved unødig kraftige bevegelser.

Dessuten kan man sammenligne med hundene. De blir ikke spesielt slitne etter fysisk aktivitet. Selvfølgelig trenger de hvile, men etter en kort stund er de klar for mere mosjon. Men legg merke til hvor trøtte de blir av psykisk "mosjon".

En hundeutstilling betyr mye stillsesitting og liggende for en hund. Mosjonen er derfor minimal i løpet av en slik dag. Likevel er hunden utsatt etter utstillingen. Dagen etter kan den jo være helt utslatt.

Det er denne typen trøthet ulvene opplever. Deres mosjon er for en stor del av psykisk art. De sporar, søker og leter etter mat. De lærer seg hele tiden både jaktteknikk og omgangsformer med kameratene. De løser problemer og beveger seg i vanskelig terrellng.

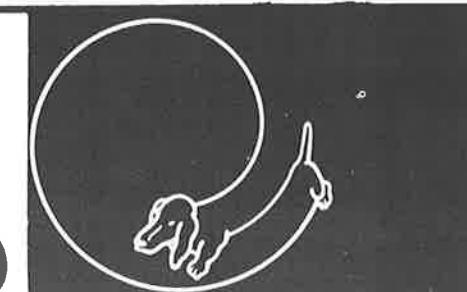
Med dette som bakgrunn vil aktivisering bety:

1. Nesearbeit
2. Innlæring
3. Problemløsning
4. Balansering

Øvelser ble utarbeidet for alle disse punktene. Disse er ment å kunne gjennomføres både hjemme på kjøkkenulvet og mens man er på tur. Marie Hansson, hundepsykolog på Stora Sofielunds Hundskola har utviklet øvelsene ytterligere og er lærer i aktivisering på skolen. Hun har også skrevet ei bok som beskriver en mengde

Presentasjon RASE

IRSK ULVEHUND

Det mest autentiske bilde av ulvehund ble utført av et tysk friluftsmenneske ved navn Reidinger. Det skal være gjort i 1735. Det sies at det skal vise en stor greyhound, hvit i fargen med brune spetter, lange bein og kraftige lår, plompe lemmer. I Encyclopedia Britannica i 1797 er det en tegning av Irsk Greyhound som minner svært om en kraftig ulvehund med krøllete pels og et meget massivt hode.

Den moderne ulvehunden skylder sin overlevelse til den siste kaptein G.A. Graham fra England, hvor det blir sagt at han har brukt en god del penger i den 34-årige perioden han arbeidet for å fremme denne edle rasen. I sitt arbeid for denne rasen har Graham funnet tilbake til ca. 300 ulvehunder og hvor noen stammer helt tilbake til 1815. Hans egen historie om ulvehunden begynte i 1879 og ble ferdig i 1885. Han grunla også Irsk ulvehundklubb i 1885 og var president til sin død i 1908.

I april 1879 godkjente Irsk Kennel Club en klasse for rasen. Samme år ble den registrert og godkjent av Engelsk Kennel Club. I 1897 ble rasen først registrert i U.S.A.

Det er mange diskusjoner om hvor høy en I.U. skal være. Kapt. Graham skrev "Ulven, av sin natur med ruvende skikkelse er mere enn en match med en hund av likeverdig størrelse og status. Den russiske ulvehund vil ikke angripe alene, for han ville bli såret. En tung mastiff 30 tommer høy, kunne jage en ulv, men ikke fange den. Den I.U. som blir brukt til å fange og drepe skal være minst 33 tommer høy eller ca. 70 cm. i skulderhøyde." Kapt. Graham forteller også om ulvehunder på opptil 1 meter.

Det finnes ikke tvil om at hovedgrunnen til utviklingen av I.U. var kryssingen kapt. Graham gjorde med den orginale stammen sin, hvor han krysset inn Skotsk Hjortehund, Grand-danois og senere Borzoi. I 1886 ble standardiseringen av I.U. gjort av kapt. Graham og hans venn, en oberst Garnier. Dette ble tatt opp av I.W.Club og akspertert av Britisk Kennel Klubb. Det er interessant å nevne at med få unntak er det den samme standard som eksisterer i dag.

BESKRIVELSE OG STANDARD AV IRSK ULVEHUND.

Denne maskuline kjempe blir kalt barnas kjæledegge. Den kan være like veldressert og dannet som hvilken som helst annen rase. Den kan også være en ypperlig vakt-hund. Minimum høyde skal være 67 cm og min. vekt 60 kg for hannhunden og henholdsvis 60/50 for tispen. Dette fortrinnsvis for hunder over 18 mnd. Alle under denne standard bør ikke stilles i konkuranse. Stor størrelse, inkludert høyde og lengde, skal vise styrke, aktivitet, mot og symmetri.

HODE: Langt og moderat pekende, nese med samme farge som pels, saksebitt og små sorte rosettører. (Greyhound lignende).
NAKKE: (Hals) Helst lang, meget sterk og muskuløs uten dødkinn på halsen.
BRYST: Megt dypt og vidt.
BAKPART: Heller lang enn kort, lärene er kraftige.
HAL: Lang og slakt kurvet, moderat tykkelse og vel dekt med hår.
FRAMPARTI: Skuldrene muskuløse, albuene heller vendt innover enn utover.
Overarm muskuløs og hele foten sterk og rak.
TER: Vel buet og lukket.
POTE: Stor og rund, heller innovervendt enn utovervendt.
KLØR: Sterke og kurvet.
PELS: Roff og hard på kroppen, ben og hode. Tett og langt over øynene og under kjeven.
FARGE: Alle farger er tillatt.

GENERELT OM ULVEHUNDEN.

På grunn av at ulvehunden har en slik størrelse trenger den mere plass en annen rase. Denne hunden (verdens største) trenger nesten et eget rom. Og masse plass til mosjon og lufting. Det er en livlig og robust hund, og en som trenger å bli trent fra tidlig hvalpestadie. Tenk bare hjemme, om det kommer besøk og ulvehunden kommer busende på?

Ellers kan jeg fortelle at det er like mye moro med en I.U. som hvilken som helst annen rase.

Den er en utmerket turkamerat som bærer eller trekker nistematen. Desverre er det mange som blir betenkta når de ser størrelsen, og det kan én vel være enig i, men når jeg tenker på en oppdretter av ulvehund som kjører rundt i en Escort med 4 voksne I.U. hunder + barn, kan én vel ikke klage!

Leif Reitan.

info

Endring i administrative rutiner

Ut fra behov for forenkling av rutiner, både kostnadsmessig og arbeidsmessig, vil det fra 1. november 1987 bli innført følgende rutiner for betaling av registreringsanmeldelse og eierskifte i Norsk Kennel Klub:

1. Bruk av innbetaling via postgiro opphever.
2. Betaling av registreringsanmeldelse og eierskifte må gjøres med ett av følgende alternativ:
 - Betaling følger vedlagt reg. anmeldelsen eller eierskifte i form av sjekk.
 - Registreringsbevis(ene) sendes oppdretter via postoppkav.

ANNONSE

HUND-BIL/ KOMBI PICK-UP

Isuzu Crewcab 4 WD Diesel 5-seter, -85, 4800 mil, rimelig til salgs. Glassfibertopp, som kan tas av, innredning for 2 (4) hunder. Krok + div ekstra utstyr.

Andreas Reitan, 818648

BJØRKIS HUNDESLEDER

Bli med på fellesbestilling av BJØRKIS hundesleder fra Kiruna. Nome, last- og ny racing-modell, toboggan (også ny modell) samt kombi-slede som også kan brukes ved skigåing. Rimelige priser, fra nkr 1800,-. Ta kontakt med Andreas Reitan 818648, så snart som mulig!

NORDISK VINNERUTSTILLING 1987 - NORGE SØRSTE HUNDEUTSTILLING

arrangeres den 28. og 29. november. For nærmere informasjon:

Gunda Olden, tlf. 818342.

Ja, så er vi i gang med høstens aktiviteter igjen da. Vi er kommet godt i gang med dressurkurset. Det er god oppslutning om kurset. Vi holder til ved Teigen bru. Det var vel mange som etterlyste Agility-banen i våres. Planen var å ha den på Årsøya, men som de fleste vet, så ble det aldri fremkommelig dit. Jeg håper imidlertid at de som var interessert, fant den ved Mebonden barnehage. Enda blir den stående en stund, så bruk den!

Vi i BK er interessert i å få igang trening med det dere kan være interessert i, men vi hører aldri noe fra dere!!

Gunda.

Årets - Storarrangement

Helga 5. og 6. september var avsatt til en del av Selbu Trekk- og Brukshundklubbs aktiviteter. Stedet var Nea ridesenter. Fra tidlig fredags ettermiddag 4. sept., og ut til seint søndag kveld ble det tenkt, snakket og praktisert hund.

Lørdagen gikk S.T.B.K.'s andre karaktertest for året av stabelen. Denne gang stilte 17 ekvipasjer på startstrekken. På nytt var dommerparet Helga Gabrielsen og Helge Rødsjø som skulle ta de endelige beslutninger. Tre aspiranter skulle også bedømmes, for om mulig å få sin godkjennning, og derved autorisasjon som karakterdommere. Blandt disse var LP-dommeren Thage Karlsen, som også skulle domme i LP-ringene dagen etter. Hundeinteresert som han er, reiste han hele den lange veien fra Narvik hit til Selbu for å samle erfaring.

Som i februar var løypa satt sammen av fire momenter. Her skulle pånytt bl.a. hundens tilgjengelighet og avreagering testes. Dessverre, ser det også ut som om på dette området at enkelte hundeeiere/oppdrettere trener bevisst på enkelte av momentene. Derfor gjorde også dommerparet en del forandringer på "februar-løypa", slik at alle ekvipasjene stilte "ukjent".

Løypa var krevende. Støy og overaskelsesmomenter var godt lagt til rette, og dommerne og deres aspiranter tok seg god tid på forhånd for å legge løypa.

50 minutter forsinket startet første ekvipasjel! Dette bør for fremtiden unngås! Ventetid er ikke den beste reklamen som klubben kan få! Forsinkelser p.g.a. hundens tid for avreagering, diskusjoner om ekvipasjene bør aksepteres. Men treghet og ventetid p.g.a. forberedelser og andre omstendigheter bør for fremtiden ikke tolereres!

Første kvinner ut i løypa, var schaefertispa Tanja med fører Anne M. Bårdsgård, Selbu. 20 minutter senere var stempellet; bestått kar.test Selbu, stemplet i hundens papirer.

Ikke alle var like heldige. Ut av alle som stilte, måtte åtte forlate Selbu uten det godkjente stempel. Synd, men slik vil alltid skje.

Denne gang var hele tolv raser representert. Bl.a. pointer, og den "nye" rasen Akita Inu, som det finnes kun én av i bygda. Kanskje var pointeren banebryteren, slik at ved neste korsveg stiller flere jakthunder opp. Jaktprøver og godkjent karaktertest bør vel flere oppdrettere på dette området være interessert i, eller hva?

Tålmodigheten måtte også være til stede i fullt monn hos alle figurantene som stilte opp. De fleste har vært med flere ganger! I snø og sludd, i solskinn og

regn. Denne gangen tittet sola fram. Ordet trivelig kunne brukes uten å ta munnen for full! Hyggelige dommere og aspiranter. God mat fra en alltid positiv støtte-komite. Et ypperlig område for slike arrangement er ridesenteret Oppvarmede hus for å søke ly - og ikke minst - en alltid hyggelig Peder Mosleth som aldri sier nei!

Bjørn.

HUNDELIV!

Selbyggen

Det var hundeliv til gagns på Mosletta i helga. Selbu Trekk- og Brukshund-klubb feirer 5-årsjubileum og inviterte til karaktertest lørdag og både valpeskue og lydighetsprøver sondag.

Rundt 75 hunder fra hele Trøndelag samt fra Nordmøre og Nordland var innom i helga. Dommere var kommet fra både Narvik i nord og Oslo i sør. De forskjelligste hunderaser var med, her kunne man observere alt fra papillon til irsk ulvehund.

I anledning jubileet hadde hundeklubben satt opp ekstra med premier. Heldigvis gikk ikke alle premiene ut av bygda - selbyggene gjorde det godt i sitt eget arrangement.

Blant nesten tredve valper i alle fasonger og størrelser var det chow chowen «Chengtus Mix» som til slutt ble kåret til «Best In Show». Den fire måneder gamle tipsa er oppdrettet på Chengtus Kennel på Brennmyra og Rolf Idar Sundt står som eier.

I lydighetsprøvens klasse I, «begynnerklassen», oppnådde «Alise» og Gunda Olsen førstepremie og pokal for beste selbuhund.

Vanskelighetsgraden går opp i klasse II og enda et hakk opp i klasse III. I den øverste klassen skal hunden blant annet kunne apportere over hinder, den skal lyde «sitt», «stå» og «dek» på avstand og den skal finne sin pinne blant mange like trepinner. Dette er noe av det hunden skal klare, men dommeren er så nøy, så nøy. Det trekkes poeng hvis hunden bare nøler litt, hvis den går et ekstra skritt før ordren blir gjennomført, eller hvis den tygger på apportpinnen. Imponerende å se hvor lydig han er!

«OK, jeg ser ut som en ull-dott, men jeg ble best i gruppa mi, jeg.»

man kan trenne en hund til å bli!

En pokal var også satt opp til beste hund i klasse III med 1. premie fra dalfører og, eller med medlemskap i Selbu Trekk- og Brukshund-klubb. Denne pokalen har man prøvd å få ut tidligere, uten å lykkes. Det er høye krav som stilles, men i år fikk man anledning til å dele ut pokalen.

Det var tre hunder som o, nådde førstepremie i klassen, en kristiansunder fikk den høyeste poengsummen, men nest best ble schæferen «NSLCH Kora av Leutenhagen» og Ingeborg Borseth. De oppfylte pokalens krav som også inkluderte bestått karaktertest.

Karaktertest ble førstig arrangert på lørdag, og det er en test på hundens gemytt/psyke. Hunden konfronteres med forskjellige momenter, for eksempel et skudd, en menneskemengde eller plutselig bråk. Hunden blir så be-

InG

«Alise» (border collie) og Gunda Olden fikk førstepremie i lydighetsprøve kl. I og pokal som beste selbogg.

«NSLCH Kora av Leutenhagen» / Ingeborg Borseth. Kora ble nest beste hund og beste «selbogg».

VILTET

Småvilt i høstfjellet

Av Johan B. Steen

riert, myrulknopper, starr, forskjellige lyngarter og vler er de viktigste førplantene. Men vegetasjonen tjener ikke bare til mat. Det er like viktig at den gir skjul mot rovtilt - predatoren som de heter på fagspråk. Om vinteren er det særlig kongeørn, jaktfalk, rev og mår som streber rysper etter livet. Til sammen reduserer de rybebestanden med omrent 40%. Om våren kommer hønsehauken i tillegg, mens kråke, ravn og røyskatt plyndrer redene deres.

I gjennomsnitt over flere år blir nesten halvparten av alle rypereder plyndret før de klekker. Men det er store variasjoner fra år til år. Dersom det er mye smågnagere i fjellet har eggpredatorene nok å spise og lar ryperedene i fred. Men er det lite mus og lemm og kanskje kald og sen vårs med lite trekkfugl da er rypera rels svært utsatt. I slike år kan over 70% av redene bliitt tatt. Dette at eggpredasjonen avhenger av smågnagerbestanden er årsaken til at mus og rybebestand ofte følger hverandre.

På bakgrunn av det som er sagt ovenfor skulle man forvente at rybebestanden skulle øke dersom man kunne forbedre plantesammensetningen i rypeland samtidig som man bekjemper predatorene. Skotsk rypestell drevet etter disse enkle retningslinjene, har gitt en fierdobling av bestanden. I Norge ble det startet en voldsom anti-rovtilt-kampanje rundt århundreskiftet. Men denne gav ikke de forventede resultater. Vi vet ikke riktig hvorfor, men mye taler for at man bekjemper noen predatoren, mens andre ikke formere seg tilsvarende. Innen rovtiltverdenen er det også kamp om føda. Fjerner man raven blir det lettere å

Ryphøne før egglegging.

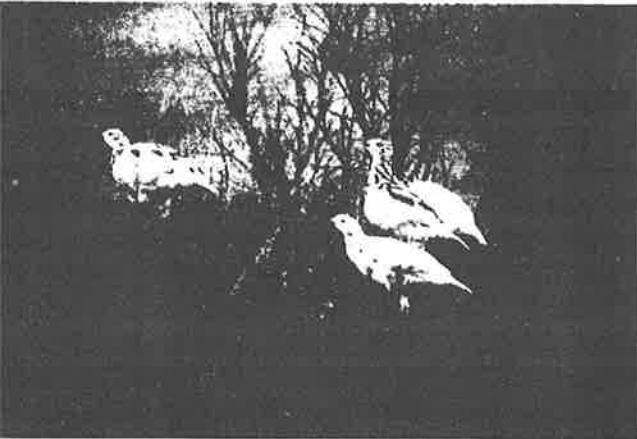
være kråke, fjerner man reven blir det lettere å være rovflyktig. I Skottland er det både mulig og tillatt å drive bekjempelse av alle de aktuelle predatorene. I Norge er det hverken mulig eller tillatt. Norsk rypeland er vilmark, ofte vansklig tilgjengelig mens skotske rypermarker til sammenligning er for kulturbete å regne. Dessuten er alle rovfuglene fredet i Norge og bortsett fra kråka er de andre fredet i lyngletiden. Lovlydig predatorkjempeis i vårt land innskrenger seg derfor til kråkebekjempelse. Dette kan nok ha ettårig og lokal positiv betydning selv om ingen har kunnet påvise det direkte gjennom kontrollerte forsøk.

Den andre siden av ryppelen, den som går på å forbedre selve terrenget bæreevne har vakt stor interesse de seneste årene. Metoden går under navnet lyngbrenning. Hensikten er å fjerne en del av den gamle einer, dvergbjerk og lavvegetasjonen for i stedet å få oppslag av ulike lyng og blomsterarter som ryperne liker. En kombinasjon av lyngbrenning og kråkebekjempelse har gitt på-

Kråkepike rype-egg.

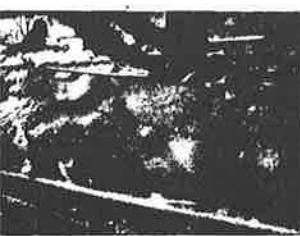
De forskjellige fugler vi jakter på...

Ryper, fjærskilte om høsten.

elig økning i rypebestanden i Slettallen-prosjektet.

Utsetting av ryper har også vært prøvd, men erfaringene hittil er lite opprinnende. De utsatte ryrene synes å være utmerket den første høsten. Men denne våren er alle borte. Om de er drept el-

Flypert fra en dokk.

er har flyktet vett vi ikke, men det første vi ser er mest sannsynlig. For å forstå dette må vi se litt nærmere på rypas sociale forhold. Et grunnleggende trekk med deres samfunnssystem er at de er tykkskofaste. De hekker svært sjeldent mer enn en mill fra der de selv har vokst opp. Etter at kyllingene er klekket vanligvis kullet som oftest litt høyere opp i terrenget før de slår seg ned. Den som er lengst i et terrenget vett at han finner kull på også faste steder hver høst. Men dette ikke der rypa hadde reir og klekket kyllingene sine. Dette er stedet der de har slått seg ned for sommeren. Mot slutten

av september begynner kullene å løse seg opp. Steggen drar da tilbake dit den hadde sitt hekkeområde, sitt territorium, om våren og ungsteggene drar samme veien. De spiller de så en halvtid i grålysningen morgen og kveld. Spillet er en slags maktmonstrasjon. Det har som hensikt at andre stegger skal holde seg borte. Dersom det har vært et godt produksjonsår og derfor mange stegger i terrenget, blir det intenst spill og

Disse sidene ved rypas biologi kan være en forklaring på hvorfor vi aldri finner utsatte ryre neste vår. De er så og si ikke vokst opp noe sted. De har ikke noe å vente tilbake til. Derfor blir de flakkende hjemløse om på fjellet, stadig i nytt og ukjent terrenget og stadig jaget av andre stegger. Kanskje slår de seg ned i en eller annen karrig ute, kanskje blir de evig vandrere. I begge tilfelle blir de utsatt for rovtilt.

Dette samfunnssystemet kan også være av interesse for jegeren. Det er alltså slik at steggen tar territorium om høsten og vender tilbake om våren. Da sitter han og lokker til seg en høne. Steggen er altså en slags lokkefugl. I år med dårlig kyllingproduksjon og derfor dårlig rekrytting av unge stegger bør man kanskje spare de store skrattende steggene man tar opp på ettermiddagsjakt. For det er stor sjansen for at nettopp de er grunnstammen i neste års rypeproduksjon.

Parring.

kamp om territoriene. Etterhvert som høsten blir til vinter, faller det ro over ryrene. De har målt krefter, hver har funnet sin plass. Noen stegger har etablert territorier, andre holder seg i utkanten av de beste områdene. Så kommer vinteren og ryrene har nok med å skaffe seg den daglige føde — ca. 5-10000 biter av bjerk eller vier hver dag. Ut i mars måned begynner spillet og kampen om territoriene på ny. Steggene vender tilbake til sine eiendommer fra høsten som var og spiller morgen og kveld. De mest aggressive steggene får de største og beste territoriene. I månedsskiftet april-mai kommer

Vinterype.

Nyklekket lirype.

ner utsatte ryre neste vår. De er så og si ikke vokst opp noe sted. De har ikke noe å vente tilbake til. Derfor blir de flakkende hjemløse om på fjellet, stadig i nytt og ukjent terrenget og stadig jaget av andre stegger. Kanskje slår de seg ned i en eller annen karrig ute, kanskje blir de evig vandrere. I begge tilfelle blir de utsatt for rovtilt.

Dette samfunnssystemet kan også være av interesse for jegeren. Det er alltså slik at steggen tar territorium om høsten og vender tilbake om våren. Da sitter han og lokker til seg en høne. Steggen er altså en slags lokkefugl. I år med dårlig kyllingproduksjon og derfor dårlig rekrytting av unge stegger bør man kanskje spare de store skrattende steggene man tar opp på ettermiddagsjakt.

For det er stor sjansen for at nettopp de er grunnstammen i neste års rypeproduksjon.

Jeg nevnte at mange av ryperedene blir plyndret. Men problemene er ikke slutt om reiret får ligge i fred og kyllingen klekker. Rovtiltet fortsetter å strebe dem etter livet selv om både høna og steppen gjør sitt beste for å beskytte sitt avkom. Blir kullet forstyrret prøver foreldrene å avlede inntrængeren oppmerksomhet fra avkommet. De later som om de er alvorlig syke, sleper med vingene og utstøter yndelege lyder. Ofte, men ikke alltid, lar predatoren seg lure til å

forfølge den syke mens kyllingene piler i skjul og trykker til foreldrene gir signal om at de kan komme fram.

Rypehøna skal også beskytte kyllingene mot kulde. Hun varmer dem en halvtimes tid før de piler ut i lyngen og finner mat på egen hånd. Men ute er det ofte kaldt og av og til vått og de små dunhestene må snart søke tilbake til morens varme hud. Slik fortsetter de å veksle mellom å spise og å bli oppvarmet. De

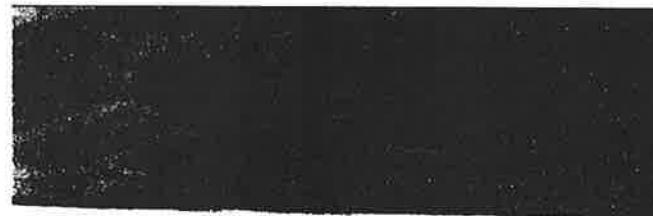
Strihåret vorstehet med kråke.

sier seg selv at det blir mindre tid til spising og større behov for varming desto dårligere været er. Dette betyr at desto dårligere vær desto mer kreves det av høna. Derfor er det ikke overraskende at rypeforskningen har vist at høner som er i god kondisjon ved klekkingen får frem flere kyllinger enn de i dårlig form. God

Rype i vårdrakt.

Kondisjon ved klekking forutsetter rike næringstilgang i rugfestiden. Varmt være i juni gir god plantevekst, velnærete og sterke høner som kan ta godt vare på sitt avkom både overfor predatorer og som beskytter mot dårlig vær. Dårlig værforhold like etter klekkingen har sannsynligvis størst betydning dersom det har vært så dårlig forsommert at hønen er i dårlig fysisk form.

Pointer i stand.

Oppskrift — ryper letter.

sammenliknet med alt vi vet om lirypa det lite vi vet om de andre jaktbare ørnilartene i høstfjellet. Mye tyder på også fjellrypebestanden svinger med ågnagerbestanden. Men ingen har dert betydningen av de klimatiske hold og enda mindre fjellrypas samsnstruktur og trekkanter.

Rugdas biologi har vært studert ganske intenst de seneste årene, spesielt i England, svært lite her i landet. Det vi kaller dettrekk er hannguller som flyr på leire og knortende over fjellet på leire etter en hunn. Finner de henne holder de sammen en ukes tid inntil hun har bygnt et legge egg. Da forlater han henne og leter etter en ny make. Temmelt sett gjort! Da er enkeltbekkasinene borte. Hannen spiller høyt til værs med sin sang og sin dirrende vingesus. Sommeren en hunnfugl, slår han seg til ro med henne. Hun legger fire egg og når unggene klekker deler de avkommet

Lyngbrenning — diesel på twist.

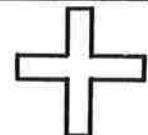
mellom seg. Hun tar vare på to, han på de andre to. Dobbeltbekkasinene er fredet og nokså sjeldne. De er større enn enkeltbekkasinene og har et helt annet samfunnssystem. Faktisk likner det mye på det vi kjenner fra skogsfugl. På myrområder i Gåvålia ved Kongsvoll samler de seg til leik. Spillet høres ut som et orkester av de edleste små solvklokker og fuglene er meget tamme under spillet. Som ellers i naturen er det de sterkeste hannene som dominerer leiken og bedekker de

flestehunnfuglene. De veikere typene holder til i utkanten og prøver seg ofte på flere leiker i løpet av spiltiden i juni og tidlig juli.

Så vidt jeg vet kjenner man svært lite til om bestanden av disse vadefuglene varierer fra år til år og i så fall hva som er årsaken til variasjonene. Men det vil være overraskende om ikke også rugde og bekkasinbestanden er påvirket av varierende predasjon og derigjennom variere i takt med smågnagerbestanden.

FØRSTEHJELP

Potebandasje

TRINN 1: Legg en steril kompress på såret.

TRINN 2: Legg små flak med bomull mellom tærne og under poten mellom tredeputene. Dette for å forhindre gnagsår.

TRINN 3: Ta et stort flak med bomull og surr det rundt hele labben. Dette vil forhindre sirkulasjonsforstyrrelser.

TRINN 4: Først fester du bomullsflaket øverst ved å surre et gasbind noen ganger rundt beinet. Så fører du gasbindet på skrå på utsiden av beinet helt ned til poten, og fører det opp på skrå på baksiden av beinet. Gjør dette vekselsvis med høyre og venstre turer til hele bomullsflaket blir dekket.

TRINN 5: Gasbandasjen dekkes med plaster for at den skal bli mere slitesterk.

TRINN 6: Hunden må ikke få lov til å bite av bandasjen. Ofte kan det hjelpe å ha litt tabascosaus på plasteret. Hjelper ikke dette, må du sette på en halskrave.

Potesokk

En potesokk kan du lage selv av noe tykt stoff (Ola-bukkestoff). Du bare syr en pose som tegningen viser. Den festes øverst til beinet med plaster eller tape. O.A.

PST! For de observante: I forrige nummer av bladet falt denne siden ut. Vi beklager. P.g.a plassmangel, vil det ikke bli noe nytt dyrlegestoff i dette nummer.

Red.

med steile bakben.

Legg Perthe's disease

Legg Perthe's disease er en aseptisk nekrose av lårhodet. Lidelsen opptrer bare hos hunder av små raser, og hovedsakelig hos unge hunder (3 - 12 måneder). Lidelsen er oftest ensidig, men kan i noen tilfeller være dobbeltsidig. Symptomene viser seg ved halthet og ved smerte ved manipulering av hofteleddet. I tilfeller med små forandringer i lårhodet kan spontan heling skje, men det vil alltid bli noe konturforstyrrelse i lårhodet. I alvorlige tilfeller er det aktuelt med operasjon. Legg Perthe's disease forekommer like ofte hos hennhund som hos tispe. En sikker arvegang er ikke kjent. Hunder som selv har hatt lidelsen eller som har produsert flere avkom med lidelsen, bør utelukkes fraavl.

Spondylose

Spondylose (spondylosis deformans) er en lidelse i ryggraden som kommer til uttrykk ved nydannet bensubstans på enden av to tilstøtende ryggvirvler. Dette medfører dannelse av bentapper eller fullständig brodannelse mellom ryggvirvler. Forandringene kan opptre enkeltvis eller de kan affisere mange ryggvirvler.

Frekvensen er høyere med økende alder, og antallet og størrelsen på bendannelsen varierer med rasen. Spondylose sees hos alle hunderaser, men opptrer nok noe hyppigere hos schäferhund og boxér. Hos schäferhund sees forandringene hyppigst hos middelaldrerne og gamle hunder. Forandringene er som oftest multiple med uttalte bentapper og benbroer mellom flere ryggvirvler. Man skal imidlertid være oppmerksom på at forandringene ofte er tilfeldige røntgenologiske funn og at de ikke alltid gir kliniske symptomer.

Hos boxer opptrer spondyloseforandringene tidligere enn hos de fleste andre raser. Allerede hos 1 - 2 år gamle hunder kan det være tydelige røntgenologiske funn. Hos middelaldrende hunder (4 - 6 år) kan forandringene være voldsomme med massive benbroer som kan strekke seg over flere ryggvirvler. Spondylose sees i en stor prosent av boxerpopulasjonen, enkelte undersøkelser opptrer med så høye tall som 90%.

Smakelig fôr med fullgod næring for alle typer hunder

HUNDEGODT inneholder alle de næringsstoffer hunden trenger og kan derfor brukes som eneste fôr. Råvarene er sammensatt med tanke på god smak og høy proteinkvalitet.

HUNDEGODT produseres som pellets og leveres i sekker på 5, 25 og 40 kg. Fôret passer til alle typer hunder. En gradvis overgang fra annet fôr er alltid en god regel, men det viser seg at de fleste hunder tar HUNDEGODT uten tilvenning. Spor etter HUNDEGODT neste gang du kjøper fôr til hunden.

HUNDEGODT — et rimelig og riktig sammensatt hjelperfôr til hunden.

Hundens vekt	HUNDEGODT
4 - 5 kg	150-200 g/dg
8 - 10 kg	200-400 g/dg
25 - 30 kg	400-500 g/dg
40 - 50 kg	700-800 g/dg
Hunder må føres etter hold. Begrens føringa dersom vekta øker ut over det normale for rasen.	
100 g HUNDEGODT inneholder:	
Næringsinnhold: 310 kcal (1,3 MJ) omsettelig energi	
25 g protein • 44 g karbohydrater	
7 g fett • 10 g mineraler	
Kalsium, fosfor, natrium, magnesium, jern, sink, mangan, kobber, jod og selen.	
Vitaminer: Vitamin A, D ₃ , E, B ₁ , B ₁₂ , Kolin, Niacin, Patotensyre, Folinsyre.	

Felleskjøpet

AVD.SELBU MØLLE

Tlf. 07 - 81 72 78

Apropos hundredagene

holdt hund er blitt ti-
dens store mode, det er
statussymbol nr. 1, ved
av bil(er), Farve-T.V.,
til-vegg gulvteppe, dyp-
lingskapp, hytte på fjellet
ved sjøen), hus i Spania

hunden er selve prikk'en over
det fastslå ens stilling på
undstigen for allverden.

hund og hund er to ting
ikke å si flere). Det er
hunder med blått blod,
et er kjætere (på samme
som hos menneskene!)

er det ikke nok å ha
hunden må også være av

Den moderne hundehol-
ter kresén. Hans (hennes)
må ha stamtabl, må ha
Blandingsrunden, kjæteren,
Proletarhunden, kjæteren,
vederstyggelighet (forev-
paradox i en tid da men-
neskene blander sig på lo-
pekingesere, gjør inntrykk!

*Bole
mandag*

Under denne vignetten vil vi
hver mandag framover bringe
omtaler av utvalgte bøker.

har råd til å holde to, ja gjerne
flere!

2-3 hunder, styrt av en og
samme hånd, er ikke lenger noe
uvanlig syn, det er tvertimot
iferd med å bli regelte på «for-
engelighetens marked». Å pro-
menere på Karl Johan med 3
russiske mynder eller med 3-4
pekingesere, gjør inntrykk!

Det er levende statussymbo-
ler!

Hundemonen er et vel-
standssymbol. Her kom-
mer stat og kommune inn i bil-
det, i form av hundeskatt. Hun-
deholder er luksus, ergo krever
det hunder og de som satser
på. Derfor blir de store
stadig større og de små
mindre. Det er vanskelig
sjere hvem der har rangen.
ikke nok hermed: En
hundholder med aktelse for
liv, kan ikke lenger vise sig
bare én hund. Det kunde
derhen at han (hun) ikke

øke hundeavgiften. Dette vil ri-
meligvis føre til protester fra
hundeeierne side, og de er i
flertall. Som regel gjør myndig-
hetene på akkord med sine vel-
gjør. Det vil bla. fremgå av
følgende episode: På en liten
nordfrisk ø gikk de kommu-
nale myndigheter til det drasti-
ske skritt å fordoble hunde-
skatten av hensyn til badegjæs-
tene, for å innstrekke hunde-
holdet og forurensningen av ba-
destrendene (naturnærings):

Men de driftige øboere hadde
ikke regnet med centralregje-
ringen i Bonn, som kategorisk
nekter å øke hundeskatten. Det
ville være en farlig utfordring
til hundeeierne (les velgerne!).
Hundeskatten er derfor ikke
noe enkelt problem.

Det vilde forsøg være lo-
gisk å øke hundeavgiften i
byene til det dobbelte av hun-
deskatten på landet, idet det

Denne reserverte holdning til
hunden, som den unge Goethe
her gir uttrykk for, fulgte ham
gjennem hele livet. Ja, en hund
ble årsak til at han sa opp sin

FINN NÅ EN /
FUGL /

DU BLIR NOK ALDRIG AV-
BILDET FORAN PÅ
"FUGLEHUNDEN!"

stilling som direktør for hoff-
teatret i Weimar. Det gikk slik
for sig: Teatret primadonna (storhertugens maitresse) ønsket å ta sin skjødehund med
sig inn på scenen. Det var for
Goethe en vanhelligelse av
Thalias tempel. Han tok sin
hatt og gikk.

Ludvig Holberg var en like-
konsekvent hundemotstan-
der som Goethe og har gitt ut-
trykk for dette, både i sine
epistler og sine komedier, der
hans vidd i særlig grad går ut
over de kvinnelige hundeei-
skere med deres mopeer og
skjødehunder. Han finner det
naraktig og latterlig.

I sin 120. epistol «Til en for-
nen Herre», der handler om
«Kattes fortrin for Hunde»,
skriver han bla. følgende:

«Min Herre legger mig til
Last, at jeg ikke kan lide
Hunde og at jeg sætter størr
Pris paa Katte... Jeg tilstår
gjerne, at jeg saavel herudi som i andre Domme, viger fra al-
mindelige Meninger; men deraf
følger just ikke, at min Smag er
unaturlig. Jeg kan anføre ad-
skillige Aarsager, hvorpaa jeg
grundet min Dom, og hvorfor
jeg i Almindelighed sætter
størr Pris paa en Kat end paa
en Hund. Jeg sier i Almindelighed,
efterdi jeg undtager
vissa Hunde, som Jagt- og Fe-
hunde, for hvilke jeg har stor
Respekt. Men Gadehunde,
Mopær, Stue-Hunde, Skiede-
Hunde etc. ere i mine Øyne al-
leene til Incommoditet og til in-
gen Nytte.»

Han innrømmer at det vel
finnes noen hunder som «holde
Stand», fast de ere lige saa
rare (sjeldne) som rettskafne
Philosopher.

Det som særlig irriterer ham,
er at hunden «biøffer og skial-
ders både dag og natt. «hvis
min Giengoes Lænke-Hund
vilde pausere allene een Gang i
Ugen, nemlig Torsdag Aften,
ville jeg holde ham hans anden
Gieffens tilgode; thi paa meldte
Aften kommer jeg gemenliggen
fra det Musicalske Collegio, og
som jeg da har Øren fulde af
harmoniske Lyd, forstyrres jeg
af disse tamme Ulves vedra-
rende Tuden og Skielden».

Man ser Holberg bøiet over
sitt arbeide, som forstyrres av
hundeglasm, og man minnes
hundeskere med deres mopeer og
skjødehunder. Han finner det
naraktig og latterlig.

«Knurre nicht Pudel, und
støre meine heiligsten Gedan-
ken!»

Hunden var også på Hol-
bergs tid et statussymbol, et
symbol på velstand og «fornem-
heds».

«Hunde ere enten store eller
smaae. De store som gemeenlin-
ger ere til midt Nyte, koster
sin Herre lige meget at under-
holde, som 100 Katte, ja under-
tiden fast lige meget som en
Gaardskar; de smaae kan fo-
raarsage Ækel, efterdi de træ-
tes ligesom Børn udi Huset,
saa at mangen Matrone har
sine Tanker meer fæstede til
sin Skiedehunde, end til sine
Børn.»

«Kærligheden til Hunde er
saa stor, at dermed bedrives
fast Afgørdi. Den fortællers at
en-fransk Dame gik ud Kloster
af Sorg, efterdi hun havde mis-
tet sin Hund. Jeg vil derfor
raade min Herre, saasom han
har smaae Døtre, at de tager
sig ivare for alt for megen
Hunde-Kjærlighed..»

Plutarchus fortæller, at da
Cæsar saae nogle rige Ro-

mere at have Hunde-Hvalp
udi deres Skiød, spurgte om de-
res Hustruer ikke fødte Børn!»
Hundemoden florerte også på
Cæsars tid.

Som et motstykke til Goethe
og Holberg, vil vi tilslutt nevne
noen berømte «hundeskere»
og begynner med Henrik Wer-
geland. I motsetning til Hol-
berg setter Wergeland hund og
katt like høit.

Store hundeskere var like-
ledes fyrt Otto von Bismarck
og «der Führer» Adolf Hitler.
Det hører til historiens helt
store paradokser, at Adolf Hit-
ler var en stor dyrevenn og ve-
getar.

Bismarck sås altid ifølge
med sine store dogger.

Richard Wagner var i hele
sitt liv en pasjonert hundeei-
sker. En av hans yndlingshu-
nder ligger begravet ved siden av
sin herre i parken bak Villa
Wahnfried.

I England, hundeskernes
egentlige hjemland, har man
særlige hundekirkegårder.

Hundens troskap mot sin
herre er legendarisk. Per Sivles
mesternovelle «Berre ein hund»
er et varmhjertet innlegg for
hundens sak, en novelistisk
perle.

Tilslutt: Hvad tenker hunden
om mennesket?

I en antikvitetsforretning i
Paris så undertegnede engang
på en fin gammel kopp, en
hund i dype refleksjoner:

«Jo mer jeg lærer mennesket
å kjenne, jo mer glæder jeg mig
over at jeg bare er en hund!»

Vi leste nylig i en avis, at
«hundegalskapen» brer sig over
Europa. Det sies intet om det er
hunden eller menneskene som,
er gale.

H. J. Røgler

VÆR KJAPP - ALLE VIL HA RAPP

RAPP

HUNDEFØR

ER ET FULLKOSTFØR FERDIG
TIL BRUK OG INNEHOLDER
ALLE NÆRINGSSTOFFER,
MINERALER OG VITAMINER
HUNDEN TRENGER

DE VIL SE DET PÅ PELSEN

PRODUSERES AV
GRÅBREK MØLLE STJØRDAL
MED OVER 100 ÅRS ERFARING
I KRAFTFØRBRANSJEN

Porsjonspose	½ kg
Samlepøse	4 kg
Økonomipose	10 kg
Økonomisekk	25 kg

Vi ønsker å utvide vår kundeservice, og søker i denne forbindelse forhandlere over hele landet. Allsidig erfaring fra føring av hunder er ønskelig.

Henvendelse til produsenten.

GRÅBREK
MØLLE
7500 STJØRDAL

Fritt Fram

Tanker på kvelden, søndag 6. september!

Kvelden er kommet. Søndagen er på hell. Tilbake står inntrykket av at dagen 6. september er over - og takk for det!

Etter ukers forberedelser, med telefoner i øst og vest, til Oslo i sør og Narvik i nord, har utstillingsdagen ved Nea ridesenter tatt slutt. Tilbake ligger plassen, øde og forlatt. Lett uryddig, men søppel og skrot er borte. Alt er klart til at hestefolket og primus motor Peder Mosleth på nytt kan ta over arenaen.

Et stort apparat har vært i virksomhet fra tidlig i sommer og fram til i dag. Skiltlagning, lagring av apporter - både små og store, sløyfer- og premiebestillinger, snekning av plattinger, matlagning, katalogskrivinger til langt ut i de små timer og mye, mye mere. Mange timer og dager har flere av oss lagt ned, når vi nå prøver å sette oss ned for å tenke tilbake på dagen.

Sett med egne øyne bør vi være fornøyde. Noen små glipp, javel, men ikke verre enn at både lydigheten og hvalpeskue gikk uten for store problemer. Trivelige hundefolk fra alle kanter av landet, både med små og store raser. Hundeprat både i og utenfor ringene, lett avslappet i medbrakte campingstoler med kaffekopp i hånd. Familier og barn i skjønn forening. Godt hundevær. Lett overskyet, sol innimellom, ei lita regnskur og litt vind. Slik var været for dagen.

To flotte premiebord. Et femårsjubileum verdig! En kjempeinnsats fra alle impliserte. Takk til dommerne Thage Karlsen og Erling Strandheim, som tok den lange veien hit til Selbu, og gav oss hyggelige timer ved ridesenteret. Engasjerte dommere skaper beständig en ramme om ethvert arrangement!

Takk igjen alle sammen for storfin innsats. Ingen nevnt, ingen glemt!

Vel blåst!

Bjørn.

Ole Trondseth
Rør- og møbelforretning
7580 Selbu

G O O D U T V A L G I M Ø B L E R .

A L T I V V S .

FOLKEHØGSKOLE MED HUNDEKJØRING PÅ TIMEPLANEN

Den er spesiell på flere måter, Peder Morset folkehøgskole i Selbu. Ikke bare er den Nordens eneste folkehøgskole der flertallet av elevene er psykisk utviklingshemmede. Den er også en av de ytterst få, om ikke den eneste, med hundekjøring på timeplanen. Hele året!

Av Andreas Reitan

Peder Morset folkehøgskole ligger vakkert til i ei sørhellings med utsikt over Selbusjøen. Skolen, som feiret 10-årsjubileum i høst, har gode forutsetninger for å tilby akkurat hundekjøring. Turer- renget rett utenfor døra, med godt preparerte løyper og dessuten med kort avstand til fjellviddene mot øst; Sylane.

Nytt valfag

Nå er ikke faget hundekjøring mer enn knapt et skoleår gammelt, men erfaringene etter ett år med to valgfaggrupper er så positive at det satses friskt også til neste år. Skolens frihet gjør det mulig å satse på nettopp slike utradisjonelle skolefag, men det må likevel

sies å være et godt begrunnet og naturlig valg.

Tre av skolens lærere driver selv aktivt med hundekjøring, og i tillegg til disse med opptil flere hunder i hundegårdene sine er det også andre ansatte med forbinte i eller omkring huset. Omkring 20 hunder har tilknytning til skolen, de fleste av dem siberian husky's.

Friluftsliv for alle

I tillegg gjør skolens elevgrunnlag det naturlig å satsa på helsportsaktiviteter, der handicapkjøring med hundespann er populært både sommer og vinter. Under mottoet «friluftsliv for alle» legges det også stor vekt på uteaktiviteter. Skolen har hvert år arrangert ukesturer i

Sylane om vinteren, der hundespann både har vært en forutsetning, en sikkerhetsfaktor og til trivelser under gjennomføringen av turen.

Det integrerte miljøet krever at alle tar hensyn, at alle blir akseptert og at alle står sammen om gjennomføring av både store og små oppgaver.

Tilpasset elevenes forutsetninger

Systematisering av flere års erfaring med bruk av hunder i undervisningen er den direkte bakgrunnen for faget hundekjøring, forteller Ola Kjøsnes, den av hundekjørerne som har vært ansvarlig for valgfaget dette skoleåret.

Den integrerte undervisningsmodellen gir også et godt utgangspunkt for å tilpasse opplegget til den enkelte elevens interesser og forutsetninger. I år har vi både hatt hundevante elever og elever som aldri har hatt omgang med hund, der de med erfaring har fått ta del i instruksjonen, sier Kjøsnes.

Forutsetter valgfaget at elevene har med seg hunder selv?

– Nei, de ansatte låner ut sine hunder og deltar også selv når det er behov for det. En av årets elever har hatt med seg sin egen hund, og for å få dette tilpasset skolemiljøet bygde vi egen hundegård i tilknytning til elevheimen jenta bodde på. Sa der er det plass også til neste år, sier Ola Kjøsnes.

– På grunn av allergi har vi i år ikke kunnnet tillate hunder inne; ute-hunder blir dermed mer ublokkerte for oss, i forhold til skolesamfunnet som helhet.

Vorsteheren «Odin» folkehøgskolelev

Trine Lise Eidesmo (19) har erfaring fra Moss Trekkhundklubb og har sammen med vorsteheren Odin vært elev ved Peder Morset folkehøgskole dette skoleåret.

– At innholdet i faget har blitt tilpasset oss elever, har vært noe av det fineste. De som ikke er orker å løpe på beina eller på ski etter

Alle kan være med ut! Å lære seg å ta hensyn er en del av skolens mål.
Foto: Andreas Reitan.

vogn eller slede, sitter oppi. Det er gøy å være passasjer også, sier Trine Lise. – Og selv om det er trivelig å ha sin egen hund, så er det jo en fordelen i at vi begynner opplæringen før jobbe med hunder som trekker. Hvem har ikke opplevd frustrasjoner i begynnerfasen? spør Trine Lise.

Mer enn bare hundekjøring

– Dreier faget seg bare om kjøring?

– Nei da, vi har også jobbet med mer teoretiske emner som sjukdommer, føring, avl, trening, kleiving, en del om forskjellig slags utstyr og også dressur, bare for å nevne noe. Og så får vi være med på møter og foredrag i Trekk- og brukshundklubben i Selbu eller andre steder i nærheten.

– Har du lært noe som du ikke kunne fra før?

– Ja, jøss, her er det mye å lære, nomekjøring har jeg f.eks. ikke vært borti før. Og så har det vært ei fin erfaring å få være hjelpe-instruktør; det skjerper sansene – og det har ikke minst lært meg mye om mitt eget forhold til hund, og til mine medelever. Et sikt miljø som her finnes ikke andre steder, verken for mennesker eller bikkjer, sier ei oppglødd Trine Lise til slutt.

Hundekjøring for menneskeverd

Og at hundekjøring er et fag som gir både sosial og sportslig erfaring, er vi mer overbevist om etter orienteringen på Peder Morset folkehøgskole i Selbu – et av de få undervisningsstedene i landet der hundekjøring tilbys som fag. En satsing som tar hundekjøringen på alvor og som tilpasser den til et unikt skolemiljø det nok ikke finnes mакen til – et miljø der

Vinterens fjellmarsj gikk i Sylene. Her på grensen mot Sverige, med Storsylen i bakgrunnen.

kampen for frihet og menneskeverd er en arv som får vokse seg sterk i de ungdommene som hvert år får oppleve ett år på Peder Morset folkehøgskole.

En folkehøgskole som vil kjempe for de funksjonshemmedes rettigheter, der rettessonen i arbeidet fremover er det integrerte samfunn bygd på ideene om menneskenes like verd og solidaritet.

H

Lyttek til
med forberedelsen
til vinter-
sesongen!
S

Red.

31

001
STIG M BERG

—
7580 SELBU

**Æ
irritidstiltak
fortjener
støtte...**

Vi gjør det med glede....

**SELBU
SPAREBANK**